

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ &
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΕΦΕΤΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ -
ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
Α Θ Η Ν Α

Ταχ. Δ/ση : Γ. Γενναδίου 4 - Τ.Κ. 106 78-Αθήνα
Τηλέφωνα : 210 330 7450,-60,-70,-80,-90
FAX : 210 384 8335
E-mail : notaries@notariat.gr
Επιμέλεια σύνταξης - Πληροφορίες:
Λένα Κοντογεώργου (τηλ: 213 031 9154)

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 9η

Αθήνα, 9 Φεβρουαρίου 2018

Αριθμ. Πρωτ. 279

Προς
Τα μέλη του Συλλόγου

ΘΕΜΑ: Συναινετικό διαζύγιο (Ν. 4509/2017, άρθρο 22)

Σχετ. 1: Η υπ' αριθμ. 5/ΤΑΔΚ 156/6-2-2018 Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών

Σχετ. 2: Σχέδιο πληρεξουσίου

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

με τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 4509/2017 (ΦΕΚ 201 Α/22-12-2017) αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 1438 και 1441 του Αστικού Κώδικα, σύμφωνα με τις οποίες το συναινετικό διαζύγιο απαγγελλόταν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, και εφεξής ορίζεται ότι η συναινετική λύση του γάμου χωρεί μόνο με συμβολαιογραφικό έγγραφο και καθορίζεται λεπτομερώς η διαδικασία που ακολουθείται.

Βάση για την έναρξη της νέας διαδικασίας αποτελεί η **έγγραφη συμφωνία των συζύγων** περί λύσεως του γάμου τους. Η συμφωνία συνάπτεται εγγράφως είτε μεταξύ των συζύγων με την παρουσία των πληρεξουσίων δικηγόρων τους και επικυρώνεται το γνήσιο της επί του εγγράφου υπογραφής των συζύγων (**όχι των δικηγόρων**) από την **Γραμματεία του Ειρηνοδικείου της έδρας του συμβολαιογράφου** που θα καταρτίσει την συμβολαιογραφική πράξη της λύσεως του γάμου τους, είτε μόνον από τους δικηγόρους τους, εφόσον ο

κάθε σύζυγος έχει προηγουμένως χορηγήσει στον δικηγόρο του ειδική πληρεξουσιότητα για τον σκοπό αυτό με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο περιέχονται οι όροι της κοινής τους συμφωνίας (*συναποστέλλεται σχετικό σχέδιο*).

Το ειδικό αυτό πληρεξούσιο ισχύει μόνο για ένα μήνα.

Τα πρόσωπα, τα οποία είναι ικανά να συνάψουν γάμο (άρθρα 1350 επ. ΑΚ), έχουν και την ικανότητα να συνάψουν συμφωνία για τη λύση του. Οι ανήλικοι και οι τελούντες σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση μπορούν να συνάψουν συμφωνία λύσεως του γάμου τους **χωρίς άδεια του δικαστηρίου ή συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη** κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 594 ΚΠολΔ.

Η συμφωνία των συζύγων δεν εξαρτάται από όρους ή προθεσμίες ή αιρέσεις. Αν τυχόν περιληφθούν στο κείμενο της έγγραφης συμφωνίας την καθιστούν ανύπαρκτη, διότι θεωρείται ότι αίρουν την συναίνεση.

Σε περίπτωση ύπαρξης ανήλικων τέκνων, ουσιαστική προϋπόθεση του συναινετικού διαζυγίου αποτελεί η συμφωνία για την επιμέλεια αυτών, την επικοινωνία με αυτά και την διατροφή τους. Η συμφωνία αυτή δύναται είτε να εμπεριέχεται στην συμφωνία των συζύγων για την λύση του γάμου τους, είτε σε άλλη έγγραφη συμφωνία, η οποία συνάπτεται, όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 1441 ΑΚ, δηλ. είτε από τους συζύγους και τους πληρεξουσίου δικηγόρους τους, είτε από τους εφοδιασμένους με ειδικό συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο δικηγόρους τους. Η ως άνω συμφωνία ισχύει για δύο (2) έτη τουλάχιστον –με δυνατότητα σύναψης νέας με την ίδια διαδικασία–, εκτός κι αν τα ανήλικα τέκνα ενηλικιώνονται προ της παρόδου της διετίας, οπότε ισχύει μέχρι της ενηλικιώσεώς τους. Στην συγκεκριμένη διάταξη γίνεται ρητή πρόβλεψη μόνο για τα ανήλικα τέκνα. Θέματα διατροφής π.χ. ενηλίκων αλλά αναπήρων τέκνων ή σπουδαστών ή του/της πρώην συζύγου ρυθμίζονται από τις λοιπές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρα 1442 έως 1446 και 1485 επ.).

Η συναφθείσα, κατά τ' ανωτέρω, έγγραφη κοινή συμφωνία των συζύγων για α) την λύση του γάμου τους και β) τη ρύθμιση της επιμέλειας των ανηλι-

κών τέκνων τους, της επικοινωνίας τους με αυτά και την διατροφή τους υποβάλλεται στο συμβολαιογράφο, που θα καταρτίσει την συμβολαιογραφική πράξη της λύσεως του γάμου τους είτε από τους συζύγους με θεωρημένο επ' αυτής το γνήσιο της υπογραφής τους από τη **Γραμματεία του Ειρηνοδικείου της έδρας του συμβολαιογράφου**, οι οποίοι παρίστανται, **μετά** των δικηγόρων τους, είτε **διά** των εφοδιασμένων με το ειδικό συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο δικηγόρων τους, όπως προαναφέρθηκε.

Για την κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης της συναινετικής λύσης του γάμου απαιτούνται:

α) **Η έγγραφη συμφωνία των συζύγων**, σύμφωνα με τ' ανωτέρω, η οποία **ενσωματώνεται** στην συμβολαιογραφική πράξη και το πρωτότυπό της προσαρτάται σ' αυτή.

β) **Η παρέλευση τουλάχιστον δεκαήμερου** από την επομένη της ημερομηνίας θεώρησης του γνησίου της υπογραφής των συζύγων επί της εγγράφου συμφωνίας από τη Γραμματεία του Ειρηνοδικείου, ή από την επομένη της ημερομηνίας σύναψης της προαναφερθείσας εγγράφου συμφωνίας από τους εφοδιασμένους με ειδικό συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο δικηγόρους των συζύγων. Στην περίπτωση αυτή, ελέγχεται η ισχύς των πληρεξουσίων (**προσοχή: να μην έχει παρέλθει μήνας από την χορήγησή τους**).

γ) **Επικυρωμένα αντίγραφα των πληρεξουσίων**, τα οποία προσαρτώνται στη συμβολαιογραφική πράξη. Ο κάθε σύζυγος χορηγεί ειδική πληρεξουσιότητα στο δικηγόρο του να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες, ήτοι 1) στην υπογραφή της κοινής συμφωνίας, η οποία ενσωματώνεται στο πληρεξούσιο, 2) στην αίτηση για έκδοση της ληξιαρχικής πράξης γάμου και του πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης, αν δεν τα προσκομίζουν οι σύζυγοι, και στην παραλαβή τους, 3) στην υπογραφή της συμβολαιογραφικής πράξης της συναινετικής λύσης του γάμου, 4) στην κατάθεση της πράξης στο αρμόδιο Ληξιαρχείο. Αν έχει τελεσθεί θρησκευτικός γάμος, να αιτείται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα την παραγγελία προς τον αρμόδιο Μητροπολίτη για την πνευματι-

κή λύση αυτού και να παραλαμβάνει από τον Μητροπολίτη το σχετικό έγγραφο, το οποίο κατατίθεται στο Ληξιαρχείο μαζί με τα υπόλοιπα έγγραφα (αντίγραφο συμβολαιογραφικής πράξης και αίτηση με την επ' αυτής εισαγγελική παραγγελία). Γ₁

δ) **Ληξιαρχική πράξη του γάμου.** Αποδεικνύεται δι' αυτής η ύπαρξη του γάμου, προκειμένου να ακολουθήσει και η λύση του. Ληξιαρχική πράξη από αλλοδαπή αρχή ισχύει, εφόσον τηρήθηκαν οι διατυπώσεις που ορίζει ο νόμος του τόπου σύνταξής της (άρθρο 41 Ν. 344/1976). Γίνεται μνεία ότι γάμοι που τελούνται στην Ελλάδα από παλαιοημερολογίτη ιερέα είναι έγκυροι, εφόσον αυτός «φέρει κανονικώς» το ιερατικό σχήμα και δεν έχει καθαιρεθεί, διότι ο παλαιοημερολογιτισμός στην Ελλάδα δεν αποτελεί ίδια θρησκεία, δόγμα ή αίρεση.

ε) **Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.**

στ) **Δύο γραμμάτια προκαταβολής εισφορών και ενσήμων (ένα για κάθε δικηγόρο), εκδοθέντα από τον αρμόδιο δικηγορικό σύλλογο.**

Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση συναινετικής λύσης του γάμου:

1) **υπηκόων κράτους ή κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,** αυτοί δικαιοπρακτούν με την επίδειξη στο συμβολαιογράφο διαβατηρίου σε ισχύ ή της προσωπικής τους ταυτότητας και γενικά, κάθε εγγράφου με το οποίο εισηλθάν στη χώρα.

Γίνεται μνεία ότι με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1259/2010 του Συμβουλίου της 20-12-2010 για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου, που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, ο οποίος ισχύει στην Ελλάδα από τις 27-1-2014, κατόπιν της σχετικής απόφασης της Επιτροπής, που επιβεβαιώνει τη συμμετοχή της Ελλάδας στην συνεργασία αυτή και ειδικότερα στο κεφάλαιο II άρθρο 5 του Κανονισμού **καθορίζεται δικαίωμα επιλογής των συζύγων (με κοινή συμφωνία) του δικαίου που θα είναι εφαρμοστέο σε περίπτωση διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, εφ' όσον αυτό είναι ένα από τα ακόλουθα:**

«... α) το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής των συζύγων κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας ή

β) το δίκαιο του κράτους της τελευταίας συνήθους διαμονής των συζύγων, υπό την προϋπόθεση ότι ο ένας εξ αυτών εξακολουθεί να διαμένει εκεί κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας ή

γ) το δίκαιο του κράτους της ιθαγένειας ενός εκ των συζύγων κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας ... ..».

II) **υπηκόου κράτους - μέλους της Ε.Ε. και υπηκόου τρίτης χώρας**, απαιτείται για τον υπήκοο της τρίτης χώρας διαβατήριο σε ισχύ και θεώρηση εισόδου (VISA) ή άδεια παραμονής, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

III) **υπηκόων τρίτης χώρας**, απαιτείται διαβατήριο σε ισχύ, άδεια παραμονής ή εισόδου (VISA) και έλεγχος αν αναγνωρίζεται η συναινετική λύση του γάμου με συμβολαιογραφικό έγγραφο στη χώρα τους (πληροφορίες από την Πρεσβεία ή το Προξενείο της χώρας τους στην Ελλάδα). Στο σημείο αυτό γίνεται μνεία και των διατάξεων των άρθρων 14 και 16 Α.Κ. για τις περιπτώσεις II και III.

Στη συνέχεια, ο συμβολαιογράφος προβαίνει στη σύνταξη της σχετικής πράξης, στην οποία **ενσωματώνει** τις συμφωνίες των συζύγων και τις προσαρτά, **βεβαιώνει** τη λύση του γάμου και **επικυρώνει** τις συμφωνίες τους. Κατόπιν η πράξη αυτή υπογράφεται από τους συζύγους και τους δικηγόρους τους ή μόνο από τους πληρεξουσίους δικηγόρους τους, τους εφοδιασμένους με ειδικό συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, όπως προαναφέρθηκε.

Αντίγραφο της συμβολαιογραφικής πράξης κατατίθεται στο ληξιαρχείο, όπου έχει καταχωρισθεί ο γάμος. **Από την ημερομηνία κατάθεσής της, επέρχεται η λύση του γάμου** (π.χ. αν η συμβολαιογραφική πράξη υπεγράφη στις 25-1-2018 και κατατέθηκε το αντίγραφό της στις 6-2-2018 στο Ληξιαρχείο ως ημερομηνία λύσης του γάμου είναι η 6-2-2018). Επομένως, δύναται η πράξη να κατατεθεί στο Ληξιαρχείο οποτεδήποτε χωρίς να θεωρηθεί εκπρόθεσμη και

να επισύρει την επιβολή των προβλεπόμενων από τις διατάξεις του άρθρου 14 Ν. 344/1976 προστίμων (σε αντίθεση με τα ισχύοντα για την κατάθεση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης του συναινετικού διαζυγίου). (ΣΧΕΔ. η υπ' αριθμ. 5/6-2-2018 εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία συγκοινοποιείται). Αν έχει τελεσθεί θρησκευτικός γάμος, είναι υποχρεωτική η πνευματική λύση του, η οποία παραγγέλλεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα.

Ο συμβολαιογράφος δικαιούται **μόνο πάγια αμοιβή** για την κατάρτιση της ανωτέρω πράξης, ανεξάρτητα από το ποσόν ή το είδος της διατροφής, το οποίο αναγράφεται στην έγγραφη κοινή συμφωνία των συζύγων. Η λύση του γάμου δεν είναι αντικείμενο αποτιμητό σε χρήμα, ώστε να θεμελιωθεί με την κατάρτιση της σχετικής πράξης δικαίωμα εισπραξης από το συμβολαιογράφο αναλογικής αμοιβής. Επίσης, η κοινή συμφωνία των συζύγων, με την οποία αυτοί επιλύουν θέματα διατροφής των ανηλικών τέκνων τους και καθορίζουν το ύψος και τον τρόπο καταβολής της, δεν καταρτίζεται από το συμβολαιογράφο. **Καταρτίζεται ιδιωτικά από τους ίδιους** με τη συνδρομή των δικηγόρων τους, **πριν** την κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης, στην οποία ενσωματώνεται και επικυρώνεται. Επομένως, **δεν καταβάλλονται τέλη χαρτοσήμου ούτε εισπράττονται αναλογικά δικαιώματα επί του ποσού της διατροφής**. Επιπροσθέτως γίνεται μνεία, ότι και κατά την μέχρι πρότινος ισχύουσα ενώπιον των δικαστηρίων διαδικασία δεν καταβαλλόταν τέλος χαρτοσήμου για τη διατροφή, ακόμη και κατά την αναγκαστική εισπραξη της.

Η συμβολαιογραφική πράξη, στην οποία ενσωματώνεται η συμφωνία των συζύγων για την επιμέλεια, επικοινωνία και διατροφή των ανηλικών τέκνων, **αποτελεί** τίτλο εκτελεστό, αποκλειστικά και μόνο για τα θέματα αυτά και εφόσον έχουν συμπεριληφθεί στη συμφωνία οι ρυθμίσεις των άρθρων 950 και 951 **ΚΠολΔ**.

Αν δεν έχουν συμπεριληφθεί στη συμφωνία οι ρυθμίσεις των άρθρων 950 και 951 ΚΠολΔ, δεν μπορεί να τις αναφέρει ο συμβολαιογράφος στην πράξη του, προκειμένου να της προσδώσει εκτελεστότητα. Στην περίπτωση αυτή, α-

κολουθείται για την καταβολή της διατροφής ή της τηρήσεως των συμφωνηθέντων για την επιμέλεια και την επικοινωνία με αυτά η δικαστική οδός (άρθρα 592 επ. ΚΠολΔ).

Επίσης, γίνεται μνεία ότι, μη υπάρχουσας σχετικής διατάξεως, μετά την κατάργηση του προγενέστερου Κώδικα Δικηγόρων (Ν.Δ. 3026/1954) με το άρθρο 166 του Ν. 4194/2013 (ισχύων Κώδικας Δικηγόρων), και κατ' ακολουθία και της παρ. 7 του άρθρου 11 του Ν. 2830/2000 (Κώδικας Συμβολαιογράφων), απαιτείται η παράσταση δικηγόρου κατά τη σύναψη της συμβολαιογραφικής πράξης της συναινετικής λύσης του γάμου δικαστικού ή εισαγγελικού λειτουργού κάθε βαθμού, του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, συμβολαιογράφου ή υποθηκοφύλακα.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος
Γεώργιος Ρούσκας

Η Γενική Γραμματέας
Ευτυχία Καραστάθη